

Notitie

Opdrachtgever: R. Sips, Rho Adviseurs
Auteur: G. Bakker
Betreft: Actualiserend onderzoek flora en fauna ontwikkellocatie Nutrihage
Projectnummer: 1659
Datum: 24 november 2017
Status: DEFINITIEF

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

In het kader van geplande woningbouw is Bureau Stadsnatuur gevraagd een ecologisch onderzoek uit te voeren. Het betreft een actualisatie van eerder onderzoek dat door Bureau Stadsnatuur is verricht op een kavel in gemeente Zoetermeer genaamd ontwikkellocatie Nutrihage (Figuur 1). Op deze locatie zal woningbouw plaatsvinden en er zullen bedrijven worden gevestigd. Er zal ook verbreding van watergangen plaatsvinden en mogelijk zullen er meer watergangen bij gegraven worden.

Figuur 1. Ligging van het plangebied met de voorziene nieuwe inrichting.

Methodiek

Reeds in 2013/14 is het terrein onderzocht op voorkomen van en potenties voor beschermde flora en fauna (De Baerdemaeker & Bakker 2014). Per 1 januari 2017 vervangt de Wet natuurbescherming de Flora- en faunawet (zie Bijlage voor een nadere toelichting en details). Om die reden, en om een actueel beeld te schetsen van de wettelijk beschermde soorten, is in 2017 een actualiserend onderzoek uitgevoerd. Een ecooloog van Bureau Stadsnatuur heeft het plangebied onderzocht op de volgende aspecten:

- aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest van Boomvalk in aanwezige bomenrij;
- gebruik van het terrein door vleermuizen;
- eventuele nieuwe potenties voor overige flora en fauna.

Het plangebied is vier keer bekeken op verschillende ecologische aspecten:

- 29 juni 2017 (avond, bosschage naast waterzuivering, gericht op Ransuil)
- 31 augustus 2017 (avond, gericht op vleermuizen)
- 19 september 2017 (ochtend, gericht op Boomvalk en overige fauna)
- 19 september 2017 (avond, gericht op vleermuizen)

Het plangebied is telkens bezocht door één ecooloog. Ten behoeve van het controleren van bomen op aanwezigheid van nesten is gebruik gemaakt van een verrekijker met 10x vergroting. Ten behoeve van het vaststellen van functionaliteiten voor vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector met opnamefunctie (Batlogger M, Elekon AG). Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op de functionaliteiten als paarverblijfplaats/verblijfplaats van solitaire dieren in het najaar, vliegroute en foerageergebied en volgt de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017.

Resultaten

Terreingesteldheid en gebruik

De grootste oppervlakte van het plangebied bestaat uit grasland. Het grootste, centraal gelegen veld en het oostelijke veld betreffen ruig grasland met een diversiteit aan kruiden. Hier was tijdens het bezoek al enige tijd niet meer gemaaid. Het kleinere graslandperceel ten noorden hiervan werd begraaasd door schapen. Aan de noordkant bevindt zich een trapveldje, de groenstrook aan de noordwestkant betreft een kortgemaaid gazon/hondenuitlaatveld. Voor Boomvalk *Falco subbuteo* en Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* potentieel interessant is de rij van vijf oude Populieren *Populus canadensis* aan de noordkant (rood omcirkeld in Figuur 2). Een ander structuurrijk deel voor vogels en zoogdieren is de bosschage naast de waterzuivering, aan de zuidkant van het plangebied. Dit heeft potentie als broedlocatie voor bijvoorbeeld Ransuil *Asio otus*.

Figuur 2. Luchtfoto van plangebied in de huidige situatie. Rood omcirkeld de rij oude Populieren.

Flora

In het projectgebied werd eerder geen beschermde flora aangetroffen. De potenties voor beschermde flora zijn op basis van de eigenschappen van het terrein nog altijd zeer beperkt; dit gelet op de bodemgesteldheid, de inrichting en het beheer van het gebied. Het is derhalve niet te verwachten dat beschermde planten in het projectgebied over het hoofd zijn gezien, of dat vestiging van beschermde planten de komende tijd zal plaatsvinden. Daarbij moet worden aangetekend dat de lijst met strikt beschermde plantensoorten onder de Wet natuurbescherming aanmerkelijk korter is geworden ten opzichte van de onder de Flora- en faunawet vigerende lijst. Voormalige redelijk wijdverbreide en minder kritische beschermde soorten waarvoor enige potentie bestond, zoals Rietorchis *Dactylorhiza praetermissa*, zijn hun beschermde status verloren.

Insecten

Schaarse dagvlindersoorten zoals Bruin blauwtje *Aricia agestis* (Rode Lijst) en Kleine vuurvinder *Lycaena phlaeas* zijn te verwachten. Potenties voor beschermde soorten zijn afwezig.

Weekdieren

De watergangen in het plangebied kwalificeren zich als ongeschikt voor de wettelijk beschermde Platte schijfhoren *Anisus vorticulus* (troebel, voedselrijk, arm aan onderwatervegetatie, cf. Boesveld *et al.* 2011). Het voorkomen van beschermde landslakken, te weten Nauwe korfslak *Vertigo angustior* en Zeggekorfslak *V. moulinsiana* is op grond van hun habitatvoorkeur en areaal uitgesloten.

Vissen

De watergangen in het plangebied werden in 2013 onderzocht op de aanwezigheid van beschermde functionaliteiten voor vissoorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet was vereist indien aan deze ontwikkeling versturende effecten zijn verbonden. Diverse vissoorten, waaronder de in het gebied te verwachten Kleine modderkruiper *Cobitis taenia* en Bittervoorn *Rhodeus amarus* -toentertijd overigens niet aangetroffen- zijn hun beschermde status verloren. Het plangebied valt buiten het bekende verspreidingsgebied van de beschermde vissoorten die met enige regelmaat in Zuid-Holland worden aangetroffen (cf. Kranenbarg *et al.* 2015). Derhalve is geen nieuwe visbemonstering uitgevoerd. Potenties voor resterende beschermde soorten zijn op voorhand afwezig.

Amfibieën en reptielen

Bovengenoemde wateren kunnen worden gebruikt door amfibieën als voortplantingslocaties. Uit bronnen blijkt dat Kleine watersalamander *Lissotriton vulgaris*, Gewone pad *Bufo bufo*, Bastaardkikker *Pelophylax klepton esculentus* en Bruine kikker *Rana temporaria* in de omgeving voorkomen. Voor deze soorten is een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 Wnb. waardoor aanwezigheid geen restricties oplevert. De in westelijk Zuid-Holland voorkomende strikt beschermde Rugstreepad *Epidalea calamita* en Zandhagedis *Lacerta agilis* (Wnb. artikel 3.5) zijn nooit aangetroffen in de directe omgeving van het plangebied. Overige amfibieën en reptielen vallen hier niet te verwachten (cf. Creemers & Van Delft 2009).

Vogels

Er zijn geen jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels in het projectgebied aangetroffen; ondanks potenties zijn Boomvalk en Ransuil niet aangetroffen. In de rij populieren bevond zich een vergaan en niet recent gebruikt nest van Zwarte kraai *Corvus corone*. Wel waren enkele algemene vogelsoorten (o.a. Merel *Turdus merula* en Roodborst *Erythacus rubecula*) in het projectgebied aanwezig, waarvan de nesten alleen tijdens het broedseizoen strikt beschermd zijn.

Zoogdieren

Vleermuizen

Er zijn geen rustplaatsen van vleermuizen in het projectgebied aangetroffen; de vijf hoge populieren aan de noordkant van het plangebied blijken ongeschikt als rustplaats; overige mogelijkheden voor rustende vleermuizen zijn niet aangetroffen. Ook andere strikt beschermde functionaliteiten, vliegroutes en essentieel foerageergebied, zijn niet aan de orde. In 2013 werd een beschermde verblijfplaats aangetroffen op korte afstand van het projectgebied. Het gaat om een paarverblijfplaats van twee mannetjes Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* op een flatgebouw aan de Karel Doormanlaan. De vleermuizen houden zich op aan de zuidzijde van het gebouw die zicht heeft op het plangebied. Deze functionaliteit bleek in 2017 nog steeds aanwezig; zowel op 31 augustus als op 19 september werden territoriale mannetjes op en rond deze flat waargenomen.

De donkere watergangen aan de noord- en westkant van het plangebied leverde een klein aantal foeragerende Gewone en Ruige dwergvleermuizen op. Overige op grond van habitatvoorkeur en areaal (cf. Mostert & Bakker 2010, Mostert & Willemsen 2011) te verwachten soorten vleermuizen zijn niet waargenomen. Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat beschermde functionaliteiten hiervoor in het plangebied ontbreken.

Overige zoogdieren

Uit de omgeving van het plangebied zijn enkele zoogdiersoorten bekend, waaronder Bunzing *Mustela putorius*, Egel *Erinaceus europaeus*, Haas *Lepus europaeus*, Veldmuis *Microtus arvalis*, Bosmuis *Apodemus sylvaticus* en Mol *Talpa europaea* (Mostert & Willemsen 2011). Het plangebied vormt hiervoor een geschikt leefgebied. Voor deze soorten geldt echter een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 Wnb. waardoor aanwezigheid geen restricties oplevert. Wel worden hieronder enkele aanbevelingen gedaan in het kader van de Zorgplicht.

Conclusies

Op basis van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat het plangebied een beperkte ecologische waarde vertegenwoordigt. Er is geen sprake van situaties waarvoor een ontheffing voor het mogelijk overtreden van verbodsbepalingen aan de orde is. In relatie tot de Wet natuurbescherming gelden de volgende punten:

- In het plangebied komen diverse niet-jaarrond beschermde vogelsoorten tot broeden; deze dienen in de broedperiode (concreet: maart t/m augustus) te worden ontzien.
- Het plangebied voorziet niet in rustplaatsen, vliegroutes en/of essentieel foerageergebied voor vleermuizen of overige soorten vermeld in de Habitatrichtlijn.
- Overige soorten die onder een strikt beschermingsregime van de Wet natuurbescherming vallen, zijn afwezig.

Aanbevelingen

- Broedende vogels genieten te allen tijde strikte bescherming. Dit houdt in dat geen enkel vogelnest opzettelijk mag worden verstoord, beschadigd, vernield of weggenomen. In het kader van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied betekent dit dat er grofweg vanaf 1 maart tot 15 juli geen bomen of struiken mogen worden gekapt of ruigte mag worden verwijderd. Daarnaast dient voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied ongeschikt gemaakt te worden voor broedvogels door struiken en bomen (waarin genesteld kan worden) te verwijderen.
- Zodra het terrein bouwrijp wordt gemaakt kunnen er nieuwe vestigingskansen voor vogels worden gecreëerd. Wanneer er in de periode april t/m juli sprake is van een open vlakte met zand, aarde en eventuele waterplassen ontstaat er een grote kans op vestiging door grondbroedende soorten als Kievit *Vanellus vanellus* en Kleine plevier *Charadrius dubius*. Om vertraging te voorkomen ten gevolge van de vestiging van deze en andere vogelsoorten, wordt geadviseerd het terrein in de

zomermaanden vrij te houden van broedende vogels. Maatregelen zijn regelmatige dagelijkse betreding en gebruik van stokken met wapperend lint. Evenwel biedt dit geen volledige garantie dat deze soorten zich niet vestigen. Het zo lang mogelijk (tot in mei) middels maai-beheer handhaven van een kniehoge kruidenvegetatie biedt de beste garantie op het uitblijven van genoemde grondbroedende vogelsoorten.

- Zo lang er kraaien nestelen in de populieren blijft er enige kans op vestiging van Boomvalk als broedvogel; Boomvalken gebruiken nesten van Zwarte kraai als broedplaats. Daarom is het raadzaam om, zo lang de bomen er staan, in de zomermaanden een controlebezoek te brengen.
- Een controlebezoek voorafgaand aan en tijdens de bouwrijpfase wordt, mits er pas in de zomer wordt gestart met werkzaamheden, aanbevolen.
- Er is aangegeven dat er werkzaamheden aan watergangen plaatsvinden. Hoewel er geen sprake is van strikt beschermde soorten, dient wel de wettelijke zorgplicht in acht te worden genomen ten aanzien van de omgang met vissen, amfibieën en ander leven in het water. Aanbevolen wordt om de vigerende gedragscode van de Gemeente Zoetermeer voor de omgang met flora en fauna te volgen (https://www.zoetermeer.nl/bestuur/beleid-openbare-ruimte_47252/item/flora-en-faunawet_24931.html/).

Geraadpleegde en geciteerde bronnen

Baerdemaeker, A. de & G. Bakker. 2014. Ecologisch onderzoek Nutrihage, Zoetermeer. bSR-notitie 1037. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.

Boesveld, A. & A. Gmelig Meyling. 2011. Biotoopvoorkeuren van de Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Zoekbeeld 2011(1): 10-14.

Creemers, R. & Delft, J. van. (redactie). 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Janssen, J. & Schaminée, J. 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Kranenbarg, J., R. Struijk, M. Schiphouwer, J. Bergsma, K. Didderen & J. Herder. 2015. De vissen van Zuid-Holland. Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046) te downloaden van de website van het Ministerie van EZ.

Mostert, K. & G. Bakker. 2010. Vleermuizen in Zoetermeer. Samenvattend rapport 2004-2010. bSR-rapport 156. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.

Mostert, K. & J. Willemsen. 2011. Voorlopige werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2011. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.

Stichting Floron. 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging, Vleermuisprotocol 2017, www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl.

<http://www.libellenet.nl>

<http://www.verspreidingsatlas.nl>

<http://www.vlindernet.nl>

<http://www.vogelatlas.nl>

<http://www.waarneming.nl>

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

Bijlage 1 – Foto-impressie plangebied

Het grote centrale veld overzien richting het zuiden.

Het grote centrale veld overzien vanaf richting het zuidoosten, vanaf het gazon aan de noordwestkant.

De Populieren-rij aan de noordkant met onderbegroeiing.

Boschage-strook aan de noordwestkant.

Bijlage 2 – Toelichting Wet natuurbescherming

1. Inleiding

De Wet Natuurbescherming is per 1 januari 2017 van kracht en vervangt de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De informatie hieronder vat de belangrijkste feiten samen met betrekking tot de bescherming van soorten via de Wet natuurbescherming, en is gericht op personen en instanties die te maken krijgen met de wet in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, beheer en onderhoud. Uitvoering van de wet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincies, met uitzondering van grote infrastructurele projecten aan onder meer waterwegen; daarbij blijft de Rijksoverheid het bevoegd gezag. De inhoud van deze samenvatting betreft in eerste instantie de algemeen geldende verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming en in tweede instantie de Zuid-Hollandse context waarin deze verbodsbepalingen moeten worden toegepast. De aanvullende regelgeving rond bescherming van soorten in Natura 2000-gebieden wordt hier slechts kort besproken.

2. Doel van de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt de van nature in Nederland in het wild voorkomende planten en dieren en natuurgebieden.

3. Beschermingsregimes soorten

In de Wet natuurbescherming zijn drie categorieën soorten onderscheiden met een eigen beschermingsregime en daaraan gekoppelde verbodsbepalingen: vogels, habitatrichtlijnsoorten en overige soorten. Een soort kan niet onder meer dan één van deze regimes vallen. Vogels vallen per definitie onder het regime van de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn betreffen Europese beschermingsregimes waar met de verbodsbepalingen artikel 3.1 en 3.5 in de Wet natuurbescherming in Nederland invulling aan wordt gegeven. Het regime 'andere soorten', artikel 3.10, heeft betrekking op soorten die alleen vallen onder een nationaal beschermingsregime; deze soorten zijn niet vermeld in de Europese richtlijnen. De drie beschermingsregimes met hun verbodsbepalingen zijn hieronder weergegeven.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel B, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8 (bepalingen dat ontheffing of vrijstelling kan worden verleend, hier niet uitgebreid besproken), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel B, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de Bosmuis, de Huisspitsmuis en de Veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

4. Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

De provinciale verordening bevat onder andere regels voor faunabeheereenheden en diverse vrijstellingen voor het bestrijden van schade en het uitvoeren van werkzaamheden. Ook is in de verordening opgenomen voor welke soorten een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (zie de soortenlijst verderop onder 'Beschermd andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)'). Voor de verordening, zie: <http://bit.ly/2n5cKWP>

5. Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland

In de provinciale beleidsregel staan onderwerpen als het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade en de vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof. Voor de beleidsregel, zie: <http://bit.ly/2ml3pMk>

6. Vogelsoorten met een (potentieel) ongunstige staat van instandhouding in Zuid-Holland (artikel 3.1)

Naar aanleiding van artikel 3.1 lid 5 heeft Bureau Stadsnatuur een lijst opgesteld van vogelsoorten waarbij verstoring van wezenlijke invloed kan zijn op de staat van instandhouding in Zuid-Holland. Het betreft soorten die als broedvogel in de provincie voorkomen en waarvoor onder de Flora- en faunawet reeds een jaarronde bescherming van nestlocaties en vaste rustplaatsen gold (de onder de Flora- en faunawet als 'categorie 1 t/m

4' gekwalificeerde soorten), aangevuld met soorten die op basis van actuele gegevens van Sovon een ongunstige staat van instandhouding kennen (de voorheen als 'categorie 5' gekwalificeerde soorten met een negatieve populatietrend en/of een kleine, kwetsbare populatie) en waarvoor derhalve gemitigeerd of gecompenseerd zou moeten worden in geval van conflicterende ruimtelijke ontwikkeling en beheer. Deze lijst is niet uitputtend en kan naar aanleiding van ontwikkelingen in de toekomst worden gewijzigd op basis van ecologisch zwaarwegende omstandigheden, zoals veranderingen in populatie-omvang of areaal van een soort. Het effect van de ingreep op de instandhouding van de soort is uiteindelijk leidend in de afweging of sprake is van een beschermde (en daarmee ontheffingsplichtige) situatie. Het gaat om de volgende 85 soorten:

Appelvink	Groene specht	Krooneend	Roerdomp	Tureluur
Baardmannetje	Grote gele kwikstaart	Kwak	Roek	Veldleeuwerik
Blauwe reiger	Grote karekiet	Kwartelkoning	Scholekster	Velduil
Boerenzwaluw	Grote mantelmeeuw	Kleine zilverreiger	Slechtvalk	Visdief
Bontbekplevier	Grutto	Lepelaar	Slobeend	Waterral
Boomvalk	Havik	Matkop	Snor	Watersnip
Bosuil	Huismus	Middelste zaagbek	Sperwer	Wielewaal
Bruine kiekendief	Huiszwaluw	Noordse stern	Spotvogel	Wilde eend
Buizerd	Grote zilverreiger	Nachtegaal	Spreeuw	Wintertaling
Dwergstern	Ijsvogel	Oeverzwaluw	Sprinkhaanzanger	Woudaap
Eider	Kerkuil	Ooievaar	Steenuil	Wulp
Gele Kwikstaart	Kievit	Patrijs	Steltkluit	Zomertaling
Gierzwaluw	Kleine bonte specht	Porseleinhoen	Stormmeeuw	Zomertortel
Goudvink	Kleine plevier	Purperreiger	Strandplevier	Zilvermeeuw
Graspieper	Kluut	Raaf	Tafeleend	Zwarte roodstaart
Grauwe Klauwier	Kneu	Ransuil	Tapuit	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Koekoek	Ringmus	Torenvalk	Zwartkopmeeuw

7. Beschermde habitatrictlijnsoorten in Zuid-Holland (artikel 3.5)

Soorten uitsluitend vermeld in Bijlage II – Beschermingsregime artikel 3.5 alleen van toepassing in Natura 2000-gebieden.

De volgende 2 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen uitsluitend in voor deze soorten aangewezen Natura 2000-gebieden onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Nauwe korfslak	Zeggekorfslak
----------------	---------------

Soorten vermeld in Bijlage IV – Beschermingsregime artikel 3.5 van toepassing.

De volgende 39 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.5:

Groenkolorchis	Boomkikker	Otter	Meervleermuis	Dwergvinis
Platte schijfhoren	Heikikker	Bosvleermuis	Rosse vleermuis	Gewone dolfijn
Bataafse stroommossel	Kamsalamander	Franjestaart	Ruige dwergvleermuis	Gewone vinvis
Gevlekte witsnuitlibel	Poelkikker	Gewone baardvleermuis	Tweekleurige vleermuis	Griend
Groene glazenmaker	Rugstreepdpad	Gewone dwergvleermuis	Vale vleermuis	Potvis
Rivierrombout	Zandhagedis	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	Tuimelaar
Houting	Bever	Kleine dwergvleermuis	Bruinvis	Witsnuitdolfijn
Steur	Noordse woelmuis	Laatvlieger	Bultrug	

8. Beschermde andere soorten in Zuid-Holland (artikel 3.10)

De volgende 35 soorten zijn sinds 1990 vastgesteld in de provincie Zuid-Holland en vallen onder het beschermingsregime artikel 3.10 (NB: betreft uitsluitend als 'wild' gekwalificeerde plantensoorten; bron: *verspreidingsatlas.nl*):

Blaasvaren	Grote leeuwenklauw	Stofzaad	Grote modderkruiper	Grijze zeehond
Bokkenorchis	Karhuizer anjer	Schubvaren	Kwabaal	Steenmarter
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Smalle raai	Ringslang	Waterspitsmuis
Brede wolfsmelk	Knolspirea	Sijtje wolfsmelk	Boommarter	

Bruinrode wespenorchis	Moerasgamander	Tengere veldmuur	Damhert
Dreps	Naakte lathyrus	Wolfskers	Das
Echte gamander	Rozenkransje	Aardbeivlinder	Eekhoorn
Glad biggenkruid	Ruw parelzaad	Grote vos	Gewone zeehond

Soorten waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt van beschermingsregime artikel 3.10

In Zuid-Holland is een vrijstelling van de verbodsbepalingen artikel 3.10 van toepassing op de volgende 22 soorten:

Bastaardkikker	Aardmuis	Egel	Konijn	Wezel
Bruine kikker	Bosmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat
Gewone pad	Bunzing	Haas	Rosse woelmuis	
Kleine watersalamander	Dwergmuis	Hermelijn	Veldmuis	
Meerkikker	Dwergspitsmuis	Huisspitsmuis	Vos	

9. Geïntroduceerde soorten in Zuid-Holland

Soorten die zich door menselijk toedoen buiten hun natuurlijke areaal hebben gevestigd (geïntroduceerde soorten) vallen in Zuid-Holland niet onder de beschermingsregimes van artikel 3.1, 3.5 of 3.10, tenzij sprake is van een populatie die langer dan 50 jaren achtereen heeft standgehouden in de provincie (mond med. PZH, maart 2017). Voorbeelden in een Zuid-Hollandse context zijn beschermde plantensoorten uitgezaaid vanuit tuinen en Vroedmeesterpad, al dan niet moedwillig geïntroduceerd door terrariumhouders.

Plantensoorten die lokaal zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Knollathyrus	Echte gamander	Bergnactorchis	Wilde Weit
------------------------	------------	--------------	----------------	----------------	------------

Diersoorten die zijn geïntroduceerd en als 'niet wild' zijn beschouwd in Zuid-Holland, zijn onder meer:

Boomkikker	Muurhagedis	Vroedmeesterpad	Quaggamossel	Aziatische modderkruiper	Blauwband
------------	-------------	-----------------	--------------	--------------------------	-----------

De beschermde status van soorten als Muskusrat (sinds 1975 gedocumenteerd voor de provincie) en Nijlgans (eerste geval in 1967) kan op grond van het bovengeschetste 50 jaar-criterium ter discussie worden gesteld.

10. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgbeginsel (artikel 1.10 en 1.11) opgenomen: de intrinsieke waarde van soorten is vastgesteld in een doelbepaling en geldt voor alle soorten, los van een beschermingsregime. Het is een algemeen geldende fatsoenseis die erop neerkomt dat redelijkerwijs vermijdbare schade aan en versterking van planten en dieren moet worden voorkomen.

11. Wanneer ontheffing aanvragen?

Wanneer redelijkerwijs kan worden vermoed dat verbodsbepalingen ten gevolge van een voorgenomen activiteit worden overtreden, moet eerst worden bepaald of mitigerende (verzachtende) maatregelen de schade kunnen beperken of tenietdoen zodat het overtreden van het verbod kan worden voorkomen. Wanneer het overtreden van een verbod onvermijdelijk is en er moet worden gecompenseerd voor veroorzaakte schade, dan dient men een ontheffing aan te vragen. Het aanvragen van een ontheffing heeft alleen zin als de functionaliteit van een plangebied voor een beschermde soort voldoende nauwkeurig in beeld is gebracht. Meestal is hier een uitgebreid onderzoek voor nodig waarin rekening wordt gehouden met de seizoensactiviteit van een soort. Dergelijk onderzoek dient aan bepaalde richtlijnen te voldoen op basis waarvan de kwaliteit en volledigheid ervan worden gecontroleerd door de Omgevingsdienst (zie onder). Een randvoorwaarde is daarnaast dat een aanvraag vergezeld dient te gaan van een zogenaamd activiteitenplan. Hierin moet een initiatiefnemer van een potentieel schadelijke handeling het belang van de voorgenomen activiteit onderbouwen en aangeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen ten gunste van de soort(en) in kwestie worden getroffen.

12. Omgevingsvergunning via gemeente

Wanneer er sprake is van een omgevingsvergunning mogen ontheffingen voor beschermde soorten aanhaken. Bij aanhaken moet de gemeente een volledigheidstoets uitvoeren en verzorgt de gemeente de toetsing door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met

inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Met de aanvraag van een omgevingsvergunning is een wettelijke beslistermijn gemoeid van maximaal 26 weken. De gehele aanvraag verloopt via de gemeente. Voor meer informatie, zie: <https://www.omgevingsloket.nl>

13. Losse ontheffing via provincie

Wanneer een ontheffing aangevraagd moet worden waarbij geen omgevingsvergunning nodig is, is de beslistermijn 13 weken met maximaal 7 weken verlenging. De gehele aanvraag verloopt via Omgevingsdienst Haaglanden. De leges bedragen EUR 1800,-. Ten behoeve van een aanvraag zijn een onderzoeksrapport met inventarisatiegegevens en een activiteitenplan noodzakelijk. Voor meer informatie en aanvraagformulieren, zie:

<https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/categorie/product/7-ontheffingverlening-soorten.html>

14. Gedragscodes

Gedragscodes in het kader van de Wet natuurbescherming worden alleen gemeentelijk of branchebreed opgesteld en dienen te worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken. Bestaande gedragscodes die zijn goedgekeurd onder de Flora- en faunawet zijn, indien nog niet verlopen, nog altijd geldig voor de soorten die onder de Wet natuurbescherming onder één van de drie beschermingsregimes vallen. Voor nieuwe beschermde soorten waarvoor geen mitigerende maatregelen zijn vermeld in gedragscodes zal mogelijk een ontheffing noodzakelijk zijn. Voor soorten die niet (meer) onder een strikt beschermingsregime vallen hoeft niet per se te worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Er moet desalniettemin altijd rekening worden gehouden met de wettelijke zorgplicht.

15. Handhaving

Bij een vermoede overtreding van een verbodsbepaling in de Wet natuurbescherming kan handhaving worden ingeschakeld. In Zuid-Holland is de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) hiervoor verantwoordelijk. Voor meer informatie, zie:

<https://www.ozhz.nl/vergunningen-en-meldingen/groene-handhaving>

Melding van een vermoede overtreding:

Telefoon: 078-770 85 85

mail: meldingFfwet@ozhz.nl

website: <http://www.natuurzuidholland.nl/contact/>

Overige contactgegevens:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Afdeling Toezicht en Handhaving

Postbus 550

3300 AN Dordrecht